

**СТРУКТУРА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ВИКЛАДАЧА ВНЗ: ПРОЦЕСНИЙ ПІДХІД**

Оскільки сьогодні особливої актуальності набуває проблема якості освіти, важливою складовою якої є якість професійної діяльності викладачів ВНЗ, то, на наш погляд, доцільно розглянути структуру професійної діяльності з позицій менеджменту якості. Одним із ключових принципів побудови системи менеджменту якості відповідно до вимог ISO 9001 є процесний підхід, відповідно до якого діяльність складається з низки взаємозалежних процесів. Будь-яку діяльність або комплекс видів діяльності, які використовують ресурси для перетворення входів на виходи, можна розглядати як процес. Кожний процес, перетворюючи деякий об'єкт праці, має вхід і вихід. Входом процесу може бути продукція або послуга (матеріальна і нематеріальна). Вихід

- це продукція або послуга, матеріальна і нематеріальна, яка є результатом процесу. Часто вихід одного процесу безпосередньо є входом іншого процесу. Процеси повинні управлятися як система, через створення й осмислення мережі процесів, їхньої послідовності й взаємодій [9]. Важливим питанням є розробка системи процесів. При класифікації процесів за їхнім відношенням до одержання доданої вартості спостерігається велика різноманітність у найменуванні категорій процесів, однак в основному застосовується загальний підхід, що виділяє: основні процеси (бізнес-процеси, виробничі процеси, процеси життєвого циклу, базові процеси, головні процеси) — процеси діяльності, що додають вартість продукції; допоміжні процеси (забезпечуючі, підтримуючі) — процеси, необхідні для виконання основних процесів, але такі, що призводять до

збільшення вартості продукції або послуги; процеси управління (менеджменту, організаційно-управлінські) — процеси, що забезпечують керуваність основних і допоміжних процесів, але так само, як і допоміжні процеси, призводять до додаткових витрат [8].

Через основні процеси реалізується загальна мета діяльності, на їхній базі визначається набір допоміжних процесів і процесів менеджменту. Стосовно останніх основні процеси виконують основоположну роль, оскільки без них всі інші процеси просто втрачають зміст. Але між основними процесами, з одного боку, допоміжними процесами й процесами управління, — з іншої, є не тільки прямий, але й зворотний зв'язок. Основоположна роль основних процесів не може бути ефективно реалізована, якщо не буде визначений адекватний їй комплекс допоміжних процесів і процесів менеджменту. На основі процесного підходу пропонуємо наступну модель діяльності викладача ВНЗ (див.рис.1). Основні процеси діяльності викладача ВНЗ: 1) підготовка фахівців на рівнях бакалавра, магістра (підпроцеси: навчальна діяльність, виховна діяльність); 2) здійснення науково-дослідної й інноваційної діяльності (підпроцеси: науково-дослідна діяльність, інноваційна діяльність); 3) здійснення підготовки кадрів вищої кваліфікації

Виділення саме цих процесів як основних виправдане тим, що вони характеризують основні напрямки діяльності ВНЗ, через них реалізується місія ВНЗ, на їхній базі формується організаційна структура, визначається набір допоміжних процесів і процесів управління.

Допоміжні процеси: 1) навчально-методична діяльність; 2) організаційна діяльність; 3) громадська діяльність. Управлінські процеси: 1) управління розвитком (підпроцеси: планування діяльності, розроблення навчальних програм та ін.); 2) управління діяльністю (підпроцеси: менеджмент процесів і

Рис.1. Процесна модель діяльності викладач ВНЗ

ресурсів, аналіз і прийняття рішень); 3) здійснення процесів моніторингу і вимірювань.

Ми виокремлюємо процеси моніторингу і вимірювань в системі управлінських процесів, зважаючи на те, що моніторинг і вимірювання складають відносно самостійну функцію управління (а саме, функцію інформаційного забезпечення управління у різних сферах діяльності), яка тісно пов'язана з іншими управлінськими функціями і спрямовує діяльність викладача ВНЗ на досягнення бажаного результату.

Ключові процеси: планування діяльності; підготовка фахівців на рівнях бакалавра, магістра; здійснення науково-дослідної й інноваційної діяльності; здійснення підготовки кадрів вищої кваліфікації; моніторинг і вимірювання.

Така модель дозволяє розглядати й оцінювати різні види діяльності викладача не ізольовано, а в певній системі, де кожна діяльність виступає як мотивована, цілеспрямована, предметна, здійснювана за допомогою відповідних методів і як така, що приводить до системного результату. Описана процесна модель діяльності викладача ВНЗ може бути покладена в основу побудови системи моніторингу якості професійної діяльності викладача ВНЗ.

Література

1. Тратицын С.Ю. Построение модели системы комплексного оценивания качества деятельности вуза с использованием процессного подхода/ С.Ю. Тратицын, О.А.Граничина //Известия РГПУ им. А. И. Герцена. Сер. Общественные и гуманитарные науки. - 2007. - № 9 (50). - С. 222-236

2. ISO 9004:2009. Managing for the sustained success of organization — A quality management approach (Управління з метою сталого успіху організації - Підхід з позицій управління якістю) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.pqm-online.com>

